

Premiile teatrale: cine a dat și cine a luat

Ne-am întâlnit, ca de obicei, în sala de protocol a UNITER. Discuția a fost zgomotoasă, nu atât din cauza opiniilor divergente, cât pentru că fiecare avea ceva de spus și nu avea răbdare să-l asculte pe cel care vorbea. S-a încercat o raționalizare a nemulțumirilor, s-a dorit o clarificare și o ordonare a criteriilor. Inutil să spunem că fiecare a plecat cu ideile aduse de acasă. Și cu o informație în plus: spectacolul care a obținut la Gala UNITER Premiul pentru cel mai bun spectacol nu se mai programează. De ce? Așa.

Magdalena Boiangiu: Spre deosebire de cinema sau literatură, teatrul nu are – pe plan mondial – premii de referință, cu care să asemănăm sau să deosebim acțiunile juriilor și fundațiilor care încununează la noi o creație teatrală sau un om de teatru. Toți cei de la această masă au dat sau au luat premii...

Dumitru Solomon: Nimeni nu le-a refuzat...

Magdalena Boiangiu: ...și am avut astfel prilejul să gândim la îndreptățirea lor în general și în fiecare caz în parte. Sigur că premiile îi mulțumesc pe câștigători – puțini – și îi revoltă, îi indignează pe ceilalți concurenți, care acuză lucrături și influențe mai mult sau mai puțin oculte. E de discutat în ce măsură teatrul este un teritoriu al concurenței directe. Că nu este o dovadă, după părerea mea, scurta memorie a premiilor: Sunt aproape sigură că nimeni de la această masă nu-și amintește Premiul UNITER pentru spectacol de anul trecut. Eu știu, pentru că m-am documentat: *Iluzia comică* de Pierre Corneille la Teatrul de Comedie, regizată de Alexandru Darie. Dar, dincolo de ideile diferite în legătură cu valoarea, mai apar niște întrebări: premiul pentru spectacol îi include pe toți creatorii săi? Dacă da, atunci de ce unii dintre ei mai apar și la alte categorii (regie, actorie, scenografie),

iar dacă nu, cum de a reușit să fie cel mai bun spectacol? Este corect să ținem seama ca unii creatori să nu fie luați în discuție, pentru că au fost premiați și anul trecut? O a treia întrebare se referă la modul cum a fost acordat Premiul criticii anul acesta. A fost un premiu de grup, dar nu s-a dat unui grup solidar care a făcut ceva anume, ci s-a ales un număr magic – doisprezece – și s-au pus tot atâtea nume – meritorii – sub el. Părerea mea este că o asemenea practică exprimă absența opțiunii și diminuează însemnătatea premiului.

Criticii sunt mai importanți

Ludmila Patlanjoglu: Premiul criticii este un premiu special, considerat de noi mai important decât celelalte. E foarte râvnit de creatori: când este trecut într-un *curriculum vitae* îl recomandă pe posesor și pe plan internațional. Lui Ilie Gheorghe – actorul de la Craiova – i-a folosit foarte mult când a jucat în Marea Britanie. Este foarte important ca acest premiu să exprime un gând, să încurajeze o tendință, să confirme perspectivele unor personalități. Premiul acordat lui Puric pentru spectacolul *Toujours l'amour* a fost o răscruce în cariera lui artistică. Chiar și pentru un regizor de

talia lui Vlad Mugur, Premiul criticii a fost foarte important, așa cum dânsul a declarat și în public.

Magdalena Boiangiu: Am înțeles, e un premiu important. Dar, dacă e atât de important, de ce să-l dai unei duzini?

Ludmila Patlanjoglu: Am vrut să marcăm o idee: încurajarea și susținerea oamenilor tineri, a celor care nu-și găsesc întotdeauna locul pe listele oficiale. Am vrut să demonstrăm că noi, criticii, îi prețuim pe tinerii care fac ceva și nu dorim să ținem seama de vaietele celor care nu fac nimic. Am dat astfel și un semnal celor de la conducerea teatrelor, de care unii țin seama când fac proiecte, când angajează colaboratori. Și chiar invidia stărnită de opțiunea noastră este de fapt o emulație creatoare...

Mihai Fotino: Nu doar premiile, ci și festivalurile sunt un prilej de emulație. Este, în primul rând, o ocazie să mai aflăm unii despre alții ce am mai făcut, ce mai jucăm...

Ileana Stana Ionescu: Cred că glu-mești! Într-un festival nu „vezi” decât spectacolul în care joci...

Mihai Fotino: Actorii din orașul-gazdă văd totul. Dar am adus vorba despre asta pentru că vreau să pledez pentru revenirea la un obicei mai vechi: spectacolele de la ora 2, special pentru colegi. Am ști atunci dacă premiile s-au dat corect sau nu. Cred că sunt prea multe premii: uneori se creează impresia că sunt douăsprezece premii la unsprezece actori. Trebuie să ții cont și de gazdă, și de ce spectacole bune a făcut nu știu cine mai demult... și intervin distorsiuni în criterii...

Cornel Todea: Eu fac parte din clubul celor care consideră că premiile sunt binevenite. Sigur că cei care suferă sunt mai mulți decât cei care se bucură, dar tocmai asta le face prețuite. Cred că criticii ar trebui să-și reia premiile date autonom față de cele ale UNITER. Ludmila Patlanjoglu, pe

care o admir și o prețuiesc pentru felul cum știe să fie insistentă, a cam trișat anul acesta. A spus că dă un premiu *global* pentru doisprezece tineri furioși, pentru doisprezece magnifici. Și pe urmă a dat douăsprezece premii, fiecare pentru altceva: regie, interpretare etc. Cred că Premiul criticii trebuie să aibă gala lui, juriul lui, nemulțumii lui. S-ar putea ca premiile lor să nu se suprapună cu cele ale UNITER și nu văd nimic aberant în asta. Cred că și Festivalul Național de Teatru ar trebui să aibă premiul lui. Așa cum e acum s-a instalat într-o situație confortabilă, în care nu-și asumă responsabilități.

Marina Constantinescu: Sunt sentimental implicată în acordarea Premiului criticii, știu câte ore ne lua dezbaterile și câtă energie se consuma în argumentație. Am fost de acord să se premieze elementele novatoare ale stagiunii, dar am și eu rețineri cu privire la număr. S-a dorit să fie și un actor, și un regizor, și băieți, și fete... Cred în forța acestei generații, dar așa cum a fost ea evidențiată au fost „dublate” premiile Galei.

Alice Georgescu: De fapt, a fost invers. Premiul criticii s-a decis înainte de a se da publicității nominalizările pentru premiile UNITER.

Ludmila Patlanjoglu: Din punctul de vedere al spectacolului Galei, a fost unul dintre momentele cele mai emoționante: au urcat pe scenă doisprezece oameni tineri și frumoși. Chiar și sponsorul a fost încântat. Și dușmanii m-au sunat să-mi spună că a fost o idee bună!

Nominalizările ca destin

Magdalena Boiangiu: Dacă și dușmanii... Să trecem la prieteni. Vreau să-i întreb pe cei care au făcut parte din juriul Galei dacă au fost mulțumiți de propunerile făcute de juriul pentru nominalizări.

Ștefania Cenean: Anul acesta nu s-a creat o situație fericită. De exemplu, eu am perceput nominalizarea lui Felix Alexa la regie ca pe o încurajare adresată tinerei generații, ca pe o încercare de a se ieși dintr-un cerc unde se vehiculează aceleași nume, dar au fost defavorizați astfel cei nominalizați pentru cel mai bun spectacol. Pe urmă, fiind un singur premiu pentru debut, concurează la el scenografi, actori, regizori, ceea ce duce la o nedreptate în comparație cu celelalte premii...

Dumitru Solomon: În cazul de față, cine a pierdut?

Ștefania Cenean: Tocilescu. O scrisoare pierdută a ieșit la vot, dar el

nici nu a figurat la secțiunea regie.

Mihai Fotino: Dacă tot am ajuns aici, vreau să vă întreb dacă chiar socotiți că *O scrisoare pierdută* este cel mai bun spectacol din stagiunea trecută. Cred că autorul, I.L.Caragiale, n-ar fi fost de acord.

Mircea Rusu: Dintre spectacolele stagiunii, au fost alese trei. Noi trebuia să optăm pentru unul din aceste trei. Juriul este format din cinci persoane (nu am spus „personalități” pentru că eram și eu printre ele și se cuvine să fiu modest) care votează separat. Apoi se numără voturile. Dacă scorul este de trei la doi, ultimii se supun majorității și așa se alcătuieste lista finală...

Magdalena Boiangiu: Nu vă recunoașteți în premiile date?

Mircea Rusu: Nu pot spune asta, pentru că trebuie să-ți asumi votul majorității. Eu am propus în Senatul UNITER să fie un singur juriu, alcătuit cu un an înainte de Gală, din șapte-

artiști fiind niște oameni foarte ocupați, până la urmă tot trei critici vor merge prin toată țara.

Cornel Todea: Oricum s-ar proceda, tot la un dat se ajunge.

Mircea Rusu: Rămâne temerea că un spectacol de la Cluj sau de la Iași ar putea fi nedreptățit. Pe de altă parte, cred că ar fi mai bine ca premiile să fie date pe un an și nu pe o stagiune, pentru că vorbim în aprilie 2001 despre spectacole cu premiera în septembrie 1999. În provincie, spectacolele nu durează mai mult de două-trei luni.

Sergiu Tudose: Sunt întâmplător aici și vreau să spun că nu mi se pare corect faptul că juriul vede doar ceea ce teatrul propune. Poate exista un rol foarte bine făcut într-un spectacol pe care teatrul nu-l consideră reprezentativ.

Magdalena Boiangiu: Avem deci trei faze când se creează nemulțumiri: prima – când teatrul alege spectaco-

Anul trecut: Iluzia comică

nouă-unsprezece oameni, actori, scenografi, regizori...

Marina Constantinescu: Și, neavând încotro, și critici...

Mircea Rusu: Mi s-a răspuns că UNITER nu are atâția bani. Și că,

lul, a doua – când juriul de nominalizări produce selecția, a treia – când se dă premiul.

Cornel Todea: Selecția pentru nominalizări este făcută de reprezentanții unei reviste de specialitate, în timp

Nunta însângărată: un premiu nedat și, ca atare, neluat...

ce juriul Galei are o deschidere mai largă.

Dumitru Solomon: Sunt absențe în lista de nominalizări, care nu se pot explica prin criteriile de specialitate: a lipsit spectacolul realizat la Sfântu Gheorghe de Bocsárdi László, **Nuntă însângărată**.

Alice Georgescu: Probabil că a avut efect observația produsă după Festivalul Național, când au fost prezente trei teatre maghiare și mi s-a reproșat că am abdicat de la criteriul național.

Ce iau hoții de la artiști

Alexandru Darie: Eu am mai mult de trei nemulțumiri. Eu cred că Premiile criticii, în cazul că își redobândesc autonomia, ar trebui să afirme alte direcții decât cele ale UNITER. Primele ar putea promova noutatea, originalitatea, modernitatea, iar celelalte – spectacolele împlinite, cu un grad ridicat de omogenitate. Sunt nemulțumit și de felul cum este păstrat secretul dezbaterilor. În ceea ce privește votul pentru **O scrisoare pierdută**, pe care mi-l asum, cu toate

că sunt conștient că există neîmpliniri și vulgarități în acest spectacol...

Cornel Todea: Mie mi-a făcut o mare plăcere acest premiu, știind cât de contestată este versiunea lui Toca.

Mihai Fotino: Pe mine mă tulbură faptul că pe scena teatrului care se cheamă și I.L.Caragiale acest spectacol a luat premiul...

Alexandru Darie: Revin la nemulțumiri. M-a deranjat faptul că Cristina Modreanu s-a desolidarizat de votul juriului și, pentru că are o pagină deschisă într-un ziar, s-a dezis public de deciziile finale, de opțiunile majorității. Altă nemulțumire privește nominalizările: ne-am târât până la Piatra Neamț ca să vedem un spectacol cu Clara Flores, unde ea nu era pusă în nici un fel în valoare. Nu avea de jucat nici o relație, nu avea text, se mișca într-un mod făcut, ca o păpușă, pentru că așa a învățat-o omul-regizor. Și te întrebai: ce creație judecăm noi aici? Dacă nu există spectacole, creații care să poată fi nominalizate pentru o anume categorie, trebuie făcută publică această constatare. Ceea ce ne apare ca o tendință, ca o promisiune ar trebui încurajat prin alte premii și festivaluri. Iar Festivalul Național de Teatru, care ar trebui să devină o instituție, să încurajeze tendințe ale dezvoltării artei spectacolului. Oricum împărțirea pe secțiuni - una „on” pentru boieri, alta „off” pentru garajști - nu e corectă. Festivalul ar trebui să transforme orașul într-un mare spectacol.

Florina Cercel: Duce Darie mi-a furat gândul și nu se întâmplă prea des ca un regizor să fure gândul unei actrițe... Eu cred că este o mare

nevoie de premii, pentru că, chiar în timp ce lucrezi, existența competiției este o miză în plus. Faptul că Festivalul Național nu mai dă premii a dus la anonimatul lui. Poate că, dacă s-ar ține o dată la doi ani, producția a două stagioni i-ar da un contur mai precis.

Ludmila Patlanjoglu: Dacă se face o dată la doi ani, moare.

Florina Cercel: Nu cred. Oricum are nevoie de mai multă amploare; acum înseamnă mai puțin decât Gala UNITER.

Marina Constantinescu: După opinia mea și a altora, cel de anul trecut a fost chiar o reușită.

Magdalena Boiangiu: A fost un festival cu zece spectacole bune și foarte bune. Și pentru reușita oricărui festival sau a oricărei instituții care dă premii ar trebui să ne obișnuim și cu ideea că, dacă într-un an o anume categorie de premii nu poate fi acoperită cu o realizare indiscutabilă, acel premiu nu se acordă.

Voci: Așa e!

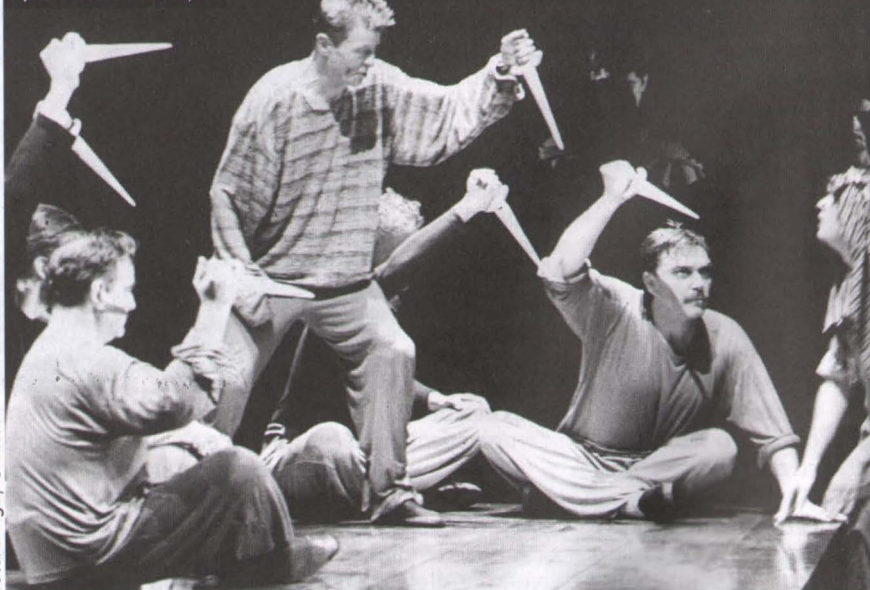
Alexandru Darie: Prestigiul premiilor ar crește dacă ar avea și o acoperire corespunzătoare în bani.

Ileana Stana Ionescu: De unde atâția bani?

Alexandru Darie: Din economii. Se risipesc foarte mulți bani. Teatrele au încă enorm de mulți angajați.

Ileana Stana Ionescu: Să vă povestesc ceva: m-au călcat hoții și mi-au luat tot ce aveam mai prețios în casă; Premiul UNITER pentru Excelență, cartea aceea grea de metal, l-am găsit aruncat pe jos... Vreau să spun că mie mi-a plăcut ideea cu doi-sprezece premiați de către critici. Am

Saragosa - 66 de zile: a pierdut „la mustată”

găsit că a fost o idee originală și premiul lor în bloc voia să spună că nu există mari diferențe de valoare între ei. În al doilea rând, n-am gustat originalitatea premiului pentru **O scrisoare pierdută** în regia lui Tocilescu. Acest minunat regizor, inventiv și talentat, a păcătuțit prin exces: Dracula, telefoane mobile, iar acum și Albulescu jucând cu piciorul rupt, în scaun cu rotile. Nu am știut cum să-i explic toate astea unui profesor de liceu care nu înțelesese nimic.

Se pierde

Scrisoarea pierdută?

Alexandru Darie: Mi se pare grozav! Când cineva rămâne pe gânduri și se întreabă: oare ce a vrut să spună omul ăsta?, teatrul și-a atins scopul într-o măsură mai mare decât dacă în sală se râde mulțumit și se aplaudă. Nu se poate monta azi **O scrisoare pierdută** la fel ca...

Mihai Fotino: Nici nu se poate la fel! Crezi că va mai fi cineva ca Giugaru?

Alexandru Darie: Și dacă nu va mai fi, înseamnă că nu vom mai pune piesa asta niciodată?

Mihai Fotino: Nu așa se pune pe scena Naționalului!

Alexandru Darie: Am văzut la Național spectacole atât de previzibile, de înghețate... Aici m-am bucurat de ce fac actorii și am regretat că unele lucruri nu sunt duse până la capăt.

Magdalena Boiangiu: Și ai decis că acest spectacol merită premiul, dincolo de imperfecțiunile lui...

Alexandru Darie: Dintre cele nominalizate, da. Mizantropul începea foarte interesant și pe parcurs se stinge; Saragosa mi-a plăcut, era frumos, dar **Scrisoarea...** avea curajul să „muște” dintr-o realitate sinistă. Poate fi acuzat că este vulgar, murdar, imperfect, dar este din realitatea pe care o trăim. Trebuie să acceptăm că teatrul este oglinda vremurilor nu doar când îl cităm pe Shakespeare.

Cornel Todea: M-am bucurat foarte mult că **O scrisoare pierdută**, acest spectacol besmetic, a luat premiul. În Saragosa am recunoscut meritele inteligenței teatrale, știința construcției. Dar **Scrisoarea** era inconfortabilă și surprinzătoare.

Alexandru Darie: Mi s-a reproșat și Premiul pentru regie. De ce nu i l-am dat lui Felix Alexa și l-a luat „făcătura” Ancăi Bradu? Or, Felix Alexa elaborase un spectacol frumos, ca pe vremea lui Moni Gheleter, cu actori mari, care se descurcă și în timp ce regizorul doarme. Eu prefer curajul Ancăi Bradu, chiar dacă nu face capodopere.

Florina Cercel: Eu și Marinela Țepuș am avut o experiență fericită la festi-

valul de la Piatra Neamț, unde s-au evidențiat trupe considerate la periferia vieții teatrale românești. Teatrul din Botoșani a impresionat juriul printr-un spectacol omogen, realizat cu fantezie, cu o poezie tulburătoare, iar deliberările n-au durat nici o oră. Trupa din Sfântu Gheorghe a avut o propunere interesantă sub raportul regiei, dar momentele bune alternau cu cele plate. Dar am descoperit o tânără actriță extraordinară: Ioana Gajdó.

Marinela Țepuș: La Piatra Neamț se promovează, în special, riscul estetic. Palmaresul a corespuns așteptărilor organizatorilor.

am fost nominalizat ani de-a rândul și n-am luat nici un premiu. Dar cred că ar trebui găsită o formulă prin care Senatul UNITER, membrii UNITER să poată vota. E o răspundere prea mare pentru a fi lăsată pe seama a cinci oameni.

Magdalena Boiangiu: A funcționat bine sau prost juriul pentru nominalizări, s-au dat premiile, a fost Gala, s-au stins televizoarele. Ce se întâmplă cu spectacolele premiate? Se mai joacă? Publicul este pus în situația de a confirma opțiunile specialiștilor?

Cornel Todea: **O scrisoare pierdută** s-a scos, nu se mai joacă. E primul act de cenzură după **Revizorul**, lucru

O scrisoare pierdută, un premiu găsit

foto: Pascal Pamfil

Magdalena Boiangiu: Există, totuși, perspectiva unor premii, dacă nu de protecție socială, atunci de protecție estetică: „Să-i încurajăm, să avem grijă...”

Marinela Țepuș: Ca și primejdia unui anume conformism: cum să-i premiem pe ăștia, dacă n-a auzit nimeni de ei?

Cristina Modreanu: Am fost și eu anul trecut în juriul de la Piatra Neamț și acolo misiunea este foarte clară. Or, la UNITER nu există un regulament clar. Fiecare vine cu propriile lui criterii, pe care le aplică așa cum crede de cuviință.

Alice Georgescu: În revista noastră urmează să apară un punct de vedere exprimat de un critic care observă că, în mod sistematic, sunt omiși de la premiile de toate categoriile provincialii, în favoarea bucureștenilor.

Alexandru Darie: Nu e o regulă. Și eu

pentru care Teatrul Național ar trebui felicitat. De altfel, nici aici actorii Naționalului nu sunt de acord cu prezența acestui spectacol pe scena lor.

Florina Cercel: În anul Caragiale, Teatrul Național își propune integrala operei lui dramatice. **Scrisoarea...** se va juca cu o distribuție tânără și de aceea...

Cornel Todea: Dar acel spectacol nu există încă și este un gest de vandalism să nu programezi un spectacol care are audiență, care naște atâtea discuții...

Marina Constantinescu: Există și riscul ca o distribuție tânără să nu dea naștere unui spectacol atât de tânăr cum este cel al lui Tocilescu.

Florina Cercel: Spectacolul nu a fost cenzurat, singurul lucru exact este că, până la 1 octombrie, dată la care e planificată premiera piesei Tache, Ianke și Cadir, nu este programat.